

Katedra trestního práva

Posudek oponenta na rigorózní práci Mgr. Daniely Kovářové „Poškozený a jeho procesní práva“

Předložená práce obsahuje 136 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu a šesti základních kapitol. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Okruh použité literatury je mimořádně obsáhlý a rozhodně přiměřený zvolenému tématu práce. Po formální stránce předložená práce nesporně splňuje požadavky kladné na práci rigorózní.

Autorka si za téma své práce zvolila problematiku sice tradiční, ale současně poměrně obtížnou a bezesporu aktuální, a to s ohledem na tendence po dalším posílení procesního postavení poškozeného v trestním řízení v souvislosti s připravovanou rekodifikací trestního práva procesního. Zpracování tématu je tedy rozhodně aktuální a přínosné.

Po stručném úvodu, ve kterém autorka mimo jiné charakterizuje zaměření a cíl své práce, se nejprve zabývá vývojem právní úpravy postavení poškozeného v trestním řízení. Výklad zde podaný, jakkoliv založený na odborných pramenech, je zpracován velmi podrobně a pečlivě. Kladně třeba hodnotit, že autorka správně postihuje základní vývojové mezníky a příčiny a tendence změn právní úpravy.

Jádrem práce jsou následující dvě kapitoly, věnované procesnímu postavení poškozeného a procesním právům poškozeného v současném trestním řádu. Velmi správně zde autorka zdůrazňuje, že vznik újmy musí souviset se skutkem, který je předmětem daného řízení, bez ohledu na to, do jaké míry je trestným činem. Důvodně také upozorňuje na obtížně řešitelné problémy dané faktem, že poškozený zpravidla bývá i svědkem, z čehož pak v praxi vyplývají určitá, byť dočasná, omezení procesních oprávnění poškozeného (například právo nahlížet do spisu v přípravném řízení nebo možnost být přítomen výslechu obžalovaného v hlavním líčení). Za správný považuji i závěr, že v řízení proti fyzické osobě i právnické osobě lze nárok na náhradu škody uplatnit proti oběma. Kritika praxe, redukující práva poškozeného na právo uplatnit nárok na náhradu škody, resp. kritika pouze formálního poučení poškozeného o jeho právech předložením jejich „soupisu“, je rozhodně důvodná. Namísto jsou rovněž výhrady autorky k okruhu trestných činů, jejichž stíhání je podmíněno souhlasem poškozeného, jakož i k podmínce příbuzenského poměru mezi pachatelem a poškozeným. Záslužně se autorka věnuje rovněž oprávněním poškozeného, která byla do trestního řádu zařazena relativně nedávno (zejména právo na informace podle § 103a tr. řádu a právo učinit prohlášení podle § 43 odst. 4 tr. řádu). Rozpaky, které autorka vyslovuje stran právní úpravy dohody o vině a trestu, resp. konkrétní kritické výhrady, které v této souvislosti vznášá, mají určitě své opodstatnění.

Návrhy de lege ferenda, které závěrem této partie autorka uvádí (soukromá a subsidiární žaloba, právo provést důkaz, právo státního zástupce vznést nárok na náhradu škody, možnost zmocněnce poškozeného účastnit se výslechu v přípravném řízení), jsou rozhodně smysluplné a nelze jim upřít důvodnost, byť některé z nich mohou být diskutní. Zejména znovuzavedení institutu soukromé a subsidiární žaloby má své odpůrce.

Samostatnou kapitolu své práce pak autorka věnuje problematice oběti trestného činu. I zde podaný výklad je zpracován velmi pečlivě a systematicky. Cenné jsou zde především praktické zkušenosti s aplikací nové právní úpravy a konkrétní náměty de lege ferenda.

Práce je pak konzistentně doplněna kapitolou o adhezním řízení a kapitolou komparující postavení poškozeného ve vybraných zahraničních právních úpravách (Francie a Německo).

V závěru své práce autorka přehledně a výstižně shrnuje poznatky a stanoviska, ke kterým při zpracování své práce dospěla.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit jako velmi zdařilou. Autorka prokázala, že se do náležité hloubky seznámila se zkoumanou problematikou, a to nejen pokud jde o právní úpravu a její odraz v dosavadním literárním zpracování, ale též v judikatuře. Kladněm práce je nejen pečlivost a svědomitost zpracování a práce s literárními prameny a s judikaturou, ale zejména schopnost autorky samostatně, tvořivě a erudovaně zkoumané instituty i jejich dílčí problémy analyzovat. Předložená práce po formální i po obsahové stránce splňuje požadavky na ni kladené a je zcela způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Autorka rozhodně prokázala schopnost samostatné tvůrčí odborné práce.

Při obhajobě své práce by autorka mohla vyjádřit svůj názor k otázce, zda právní řád dává poškozenému dostatečné prostředky opatřit potřebné důkazy pro podání řádné soukromé či subsidiární žaloby.

V Praze dne 27.4.2016

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent